

Ideënbundel

Woord Vooraf

Deze bundel is tot stand gekomen tijdens ons project in De Warande. Gedurende dit project zijn we heel wat te weten gekomen over inclusieve speeldomeinen. Eerst en vooral was er de theoretische onderbouw, die u in een aparte bundel terug kan vinden. Daarnaast hebben we dit fotoboek met praktische voorbeelden gemaakt. In ons theoretisch gedeelte wordt herhaaldelijk verwezen naar deze bundel. Toch is hier heel wat meer in terug te vinden dan alleen de voorbeelden die we in de theoretische bundel aanhalen. Het document op zich is een bladerdocument en kan als hulpmiddel dienen bij het uittekenen van het nieuwe inclusieve speelterrein dat De Warande wil worden. We hopen u alvast met dit document te kunnen inspireren.

De Ipsoc-studenten, projectgroep De Warande

Kortrijk, 31 mei 2007

Inhoudstafel

Hoofdstuk 1: LEUVEN.....	4
1. De ingang van een park.....	4
2. Een parcours van natuurlijke speeltuigen.....	6
3. Traditioneler speelplein.....	27
4. Een avontuurlijke speeltuin.....	40
5. Een Zandbak.....	47
6. Jongerenhangplaats??.....	51
7. Waterelementen.....	54
8. Een water DOE tuin.....	58
9. Een insecten- en kruidentuin.....	68
10. Een dierenpark.....	70
11. Picknickmogelijkheden.....	71
12. De toegankelijkheid van speeldomeinen in Leuven.....	76
Hoofdstuk 2: GENT.....	78
Hoofdstuk 3: ROTTERDAM.....	80
1. De ingang van het park.....	80
2. Mogelijke bruggen.....	81
3. Mogelijke wandelpaadjes.....	90
4. Mogelijke trappen.....	92
5. Mogelijkheden met natuurelementen.....	94
6. Water en Vuur.....	105
7. Mogelijke speeltuigen (traditioneel).....	116
8. Beestjes.....	122
Hoofdstuk 4: OOSTENDE.....	123

Hoofdstuk 1: LEUVEN

1. De ingang van een park

Een leuk en aantrekkelijk bord kan kinderen al aanspreken om de speeltuigen uit te proberen. Veel kleuren gebruiken op dergelijke borden kan leuk zijn. Hieronder zie je een voorbeeld van het bord dat het Philipsplein in Leuven aanduidt.

Een plan aan de ingang van het park geeft een mooi overzicht van het domein en men krijgt meteen een beeld van de aanwezige spelen. Dit plan toont het parcours van De Speelberg in het Meerdaalwoud te Oud-Herverlee.

2. Een parcours van natuurlijke speeltuigen

In het Meerdaalwoud wordt de wandelweg aangeduid door middel van gele pijltjes. Deze zijn op houten paaltjes aangebracht en zijn handig om de weg niet te verliezen.

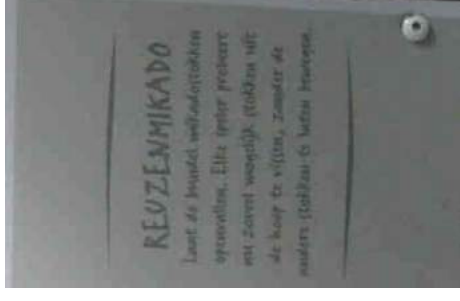
Aan het begin van het parcours vinden we verschillende totempalen terug. Dit spreekt meteen tot de verbeelding van de kinderen. Misschien een leuk ideeetje voor aan de ingang van het speelbosgedeelte in De Warande?

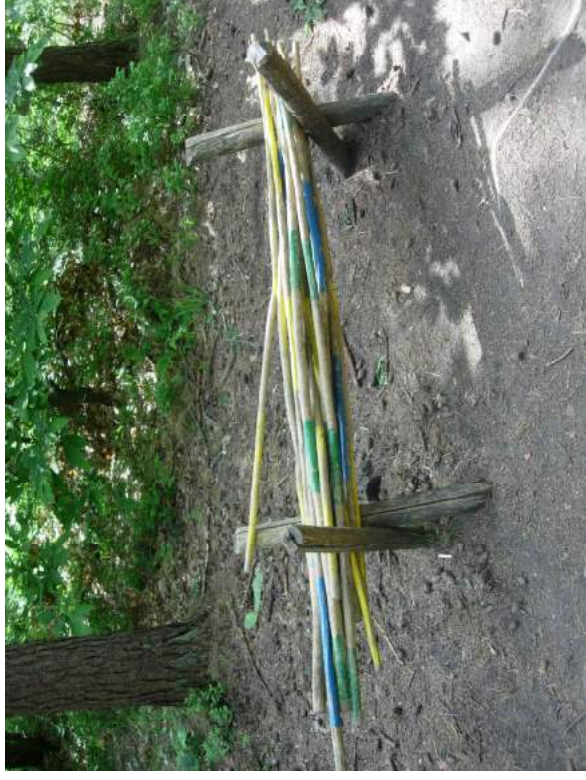
Doorheen het parcours kwamen we verschillende spelen tegen. Op de volgende pagina's zetten we ze even op een rijtje. Deze spelen zijn allemaal gemaakt uit natuurlijke elementen.

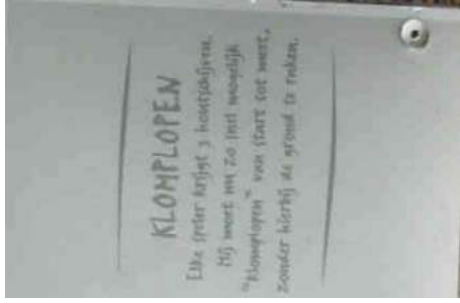
Bij elk spel zijn onderstaande borden terug te vinden. Ze geven spelenderwijs een informatieve uitleg voor de kleinsten door middel van een vraag rond fauna en flora. De vraag wordt op de voorkant van het bord gesteld met behulp van afbeeldingen, het antwoord is op de achterzijde terug te vinden.

Naast een vraag wordt op de voorkant van het bord ook uitleg gegeven rond het aanwezige spel. Dit wordt op de volgende pagina's geïllustreerd.

Laat de bundel mikadostokken openvallen. Elke speler probeert nu zoveel mogelijk stokken uit de hoop te vissen, zonder de andere stokken te laten bewegen.

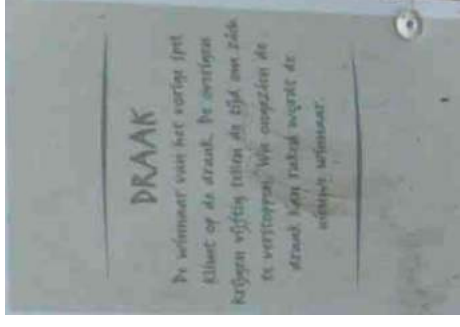

Elke speler krijgt 3 houtschijven. Hij moet nu zo snel mogelijk "klomplopen" van start tot meet, zonder hierbij de grond te raken.

9

De winnaar van het vorige spel klimt op de draak. De overigen krijgen 50 tellen de tijd om zich te verstoppen. Wie ongezien de draak kan raken wordt de nieuwe winnaar.

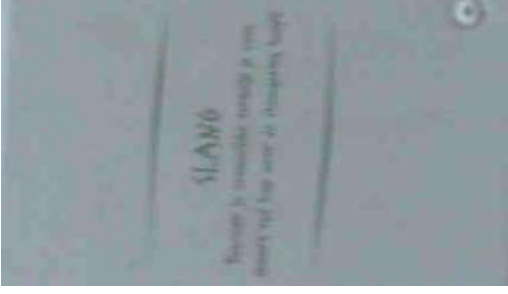

10

RIVIER
Steek de rivier over via de
stappalen. Waag de overtocht
ook met de liana,
op zijn tarzans.

Steek de rivier over via de stappalen. Waag de overtocht ook met de liana, op zijn tarzans.

Bewaar je evenwicht terwijl je van staart tot kop over het slangenlijf loopt.

13

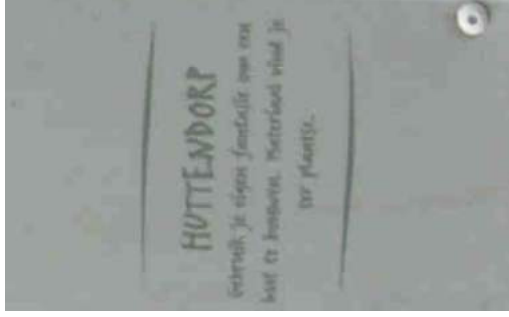

Speel een melodieje op de bosxylofoon

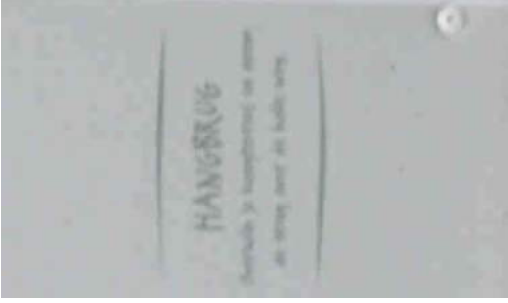

17

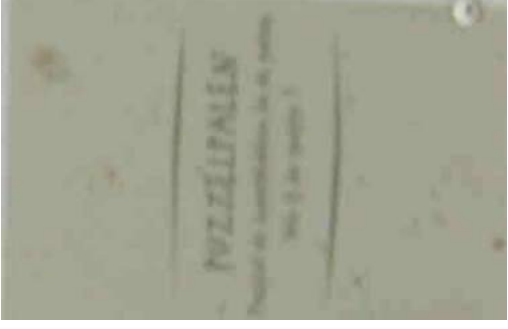
Gebruik je eigen fantasie om een hut te bouwen. Materiaal vind je ter plaatse.

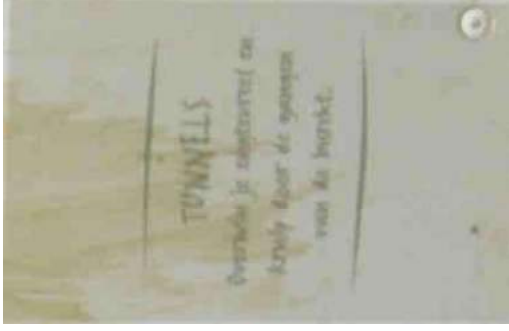
Overwin je hoogtevrees en steek de brug over.

Steek de puzzelstukken in de juiste holte van de boomstam

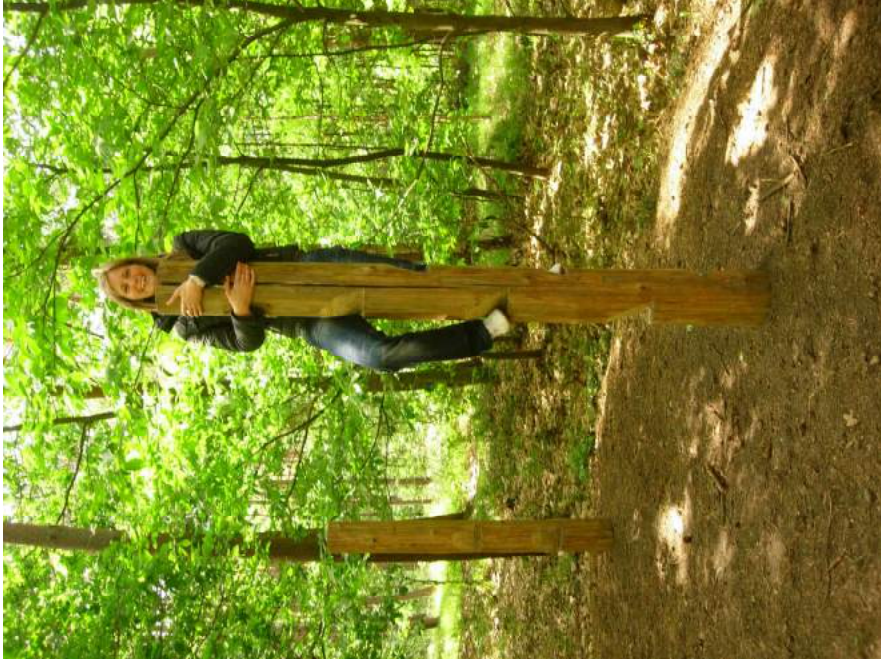

Overwin je engteverees en kruip door de gangen van de burcht

Jaarringpalen:

Klim op de stam en tel de jaarringen om te weten hoe oud deze stam is

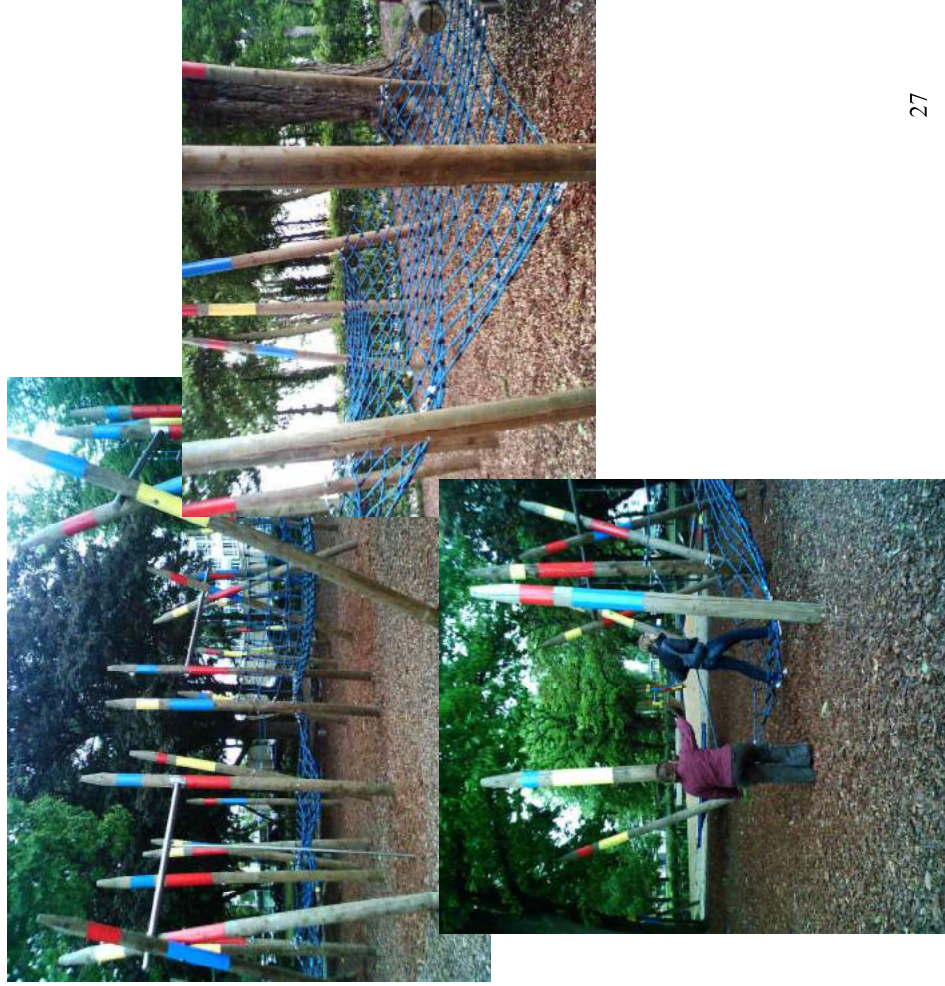
Halverwege het parcours kwamen we naast de "georganiseerde" spelen ook een picknickplaats tegen waar andere speelse en natuurlijke zaken zijn terug te vinden.

3. Traditioneler speelplein

Het Philipsplein in Leuven heeft veel eigenschappen van een "gewoon" speelplein. Een opvallend terugkerend element op het speeldomein zijn de gekleurde houten palen waaruit bijna ieder speeltuig is vervaardigd alsook blauwe (opvang)netten. Op het Philipsplein zagen we toch enkele leuke speeltuigen om in gedachten te houden.

Hieronder enkele foto's van de meest voorkomende speeltuigen die je op een speeldomein terugvindt.

Leuk is dit multifunctionele speeltuig:

- Het is toegankelijk voor klein en groot; kinderen en jongeren kunnen het gebruiken als lig of zitpodium.
- Het kan gebruikt worden als ronddraaiend rad
- Het is toegankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking door de weinige obstakels (men hoeft het bijvoorbeeld niet te beklimmen!)
- Het is een bruikbaar speeltuig voor het buitensnoezelen. Men kan het rad bijvoorbeeld zachtjes ronddraaien,...

Opnieuw enkele speeltuigen die kinderen multifunctioneel kunnen gebruiken en verschillende invullingen kunnen geven.

Deze houten diertjes kunnen een alternatief bieden voor de traditionele felgekleurde eendjes die je op teder speeplein terugvindt.

Een rubberen loopbrug of een hangmat? Door het rolelement in het midden van deze band kan dit speelelement op verschillende manieren gebruikt worden.

Een alternatieve wipplank... voor 4 kinderen in plaats van 2!

In het Provinciaal domein te Kessel-Lo is er eveneens een traditionelere speeltuin terug te vinden. Hieronder een kort overzicht.

Een klimtoren vinden kinderen altijd leuk. Hoe hoger, hoe liever.

Op deze 'gewone' speeltuin maakt men vaak gebruik van houtmaterialen. Zelfs de omheining bestaat uit houtstronken die op elkaar geplaatst zijn. De wipplanken en andere speeltuigen werden zoveel mogelijk uit hout vervaardigd...

Een alternatief voor een gewone wip.

38

37

4. Een avontuurlijke speeltuin

Naast een bosparcours en een traditionele speeltuin, vinden we in de buurt van Leuven (meer bepaald in het Provinciaal domein van Kessel-Lo) een avontuurlijke speeltuin.

Met verschillende bruggen of oversteekplaatsen kan je veel doen. Kinderen vinden het immers leuk om alles uit te proberen. Hoe meer variatie, hoe beter.

Er bestaan vele soorten trappen. Dit biedt een aanbod voor jong en oud, want de kleinsten raken gemakkelijk boven en ouderen kunnen iets meer avontuurlijks proberen.

Zoals je kan zien, krijgen kinderen vaak verschillende mogelijkheden aangereikt om boven te raken. Toch moet erop toegekeken worden dat er een alternatief bestaat voor mensen die minder goed te been zijn of in een rolstoel zitten. Voor rolstoelgebruikers zijn vlakke paadjes ideaal, voor mensen die slecht te been zijn kan een leuning steun bieden.

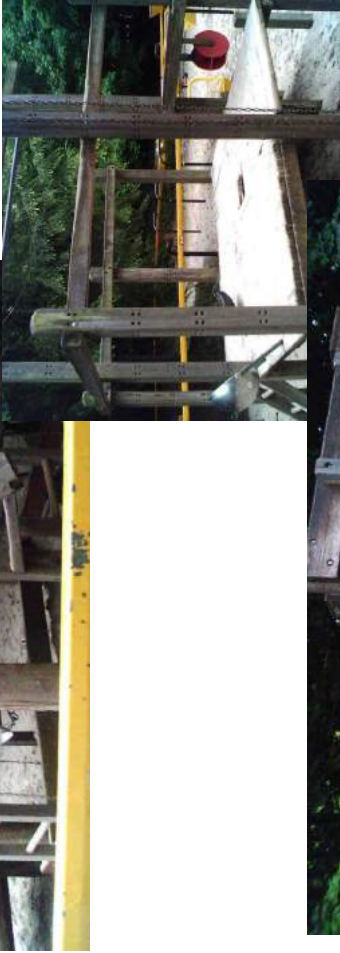
5. Een Zandbak

In het Provinciaal domein van Kessel-Lo is een enorme zandspeeltuin aanwezig. In de zandbak zijn leuke speelelementen geplaatst. Deze zetten we hieronder even op een rijtje.

De zandbak is voorzien van verschillende kranen om zand op te scheppen. Naast allerlei soorten zeeffjes zijn er verschillende houten opvangbakken. Leuk is ook het parcours dat je kan volgen met de metalen bakken. Met behulp van de metalen handvaten bepaal je in welke richting je 'bakje met zand' verder gaat.

6. Jongerenhangplaats??

Het binnendak van de
mogelijke
jongerenhangplaats.

De 'muren' van de jongerenhangplaats bestaan hier weer
uit houten blokken.

Binnenin vindt men stoeltjes die vervaardigd zijn uit grove stukken boomstam. Vlakbij de 'hut' vind je nog twee stoeltjes met daar omheen een klein muurtje dat voor een beetje privacy kan zorgen.

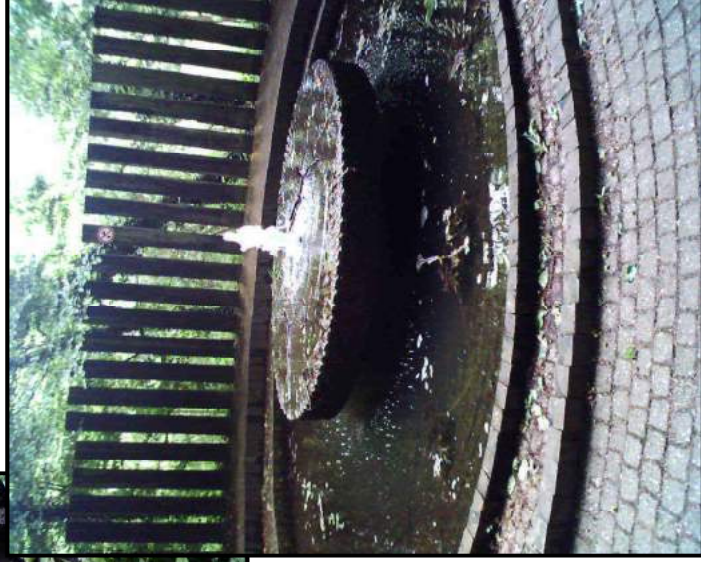
53

7. Waterelementen

Op verschillende plaatsen in het domein zijn er waterelementen te vinden. Er is een vijvertje waar je met behulp van vierkante stenen kan oversteken en verder kan wandelen via een aardewegje. Wat verder zien we een fontein met verschillende hoogtes en nog wat verder iets wat als speelbeek kan functioneren.

54

De weg naar de fontein toe is rolstoelvriendelijk en dus goed toegankelijk.

De fontein zelf is kindvriendelijk. Het water dat erin staat is namelijk niet diep, zodat kinderen erin kunnen spelen. De fontein werkt met verschillende hoogtevverschillen. Men creëert dus speelsheid!

Deze beek zou kunnen doorgaan als speelbeek. Het water is helder en ondiep.

Nog enkele ideeën om water te overbruggen ...

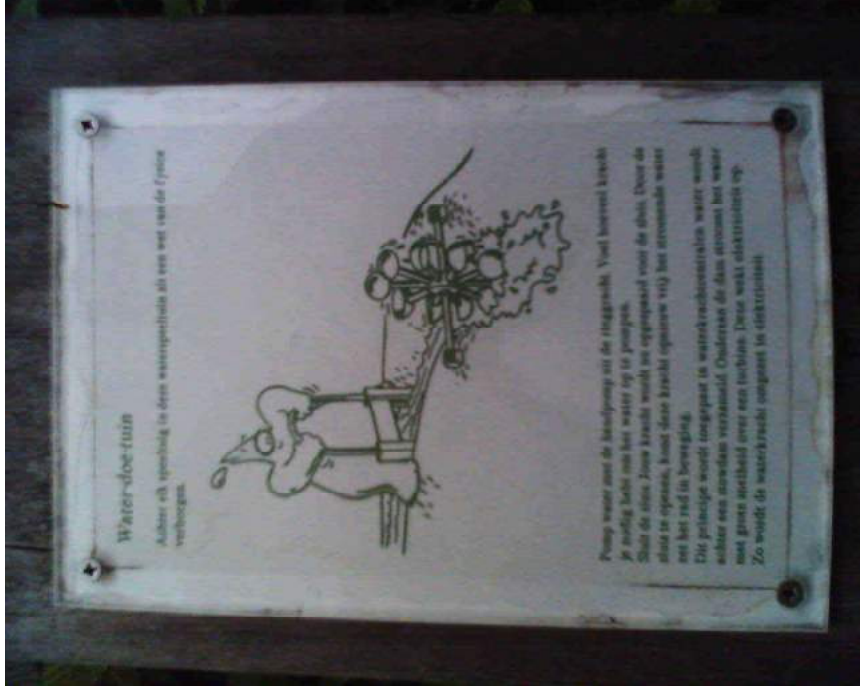

8. Een water DOE tuin

In het Provinciaal domein te Kessel-Lo is er een water-doe-tuin. Deze is erg leuk voor kinderen, zowel in de zomer als in de winter.

Achter elk speeltuig in de waterspeeltuin zit een wet van de fysica verborgen. Deze wet staat telkens goed omschreven op bordjes met een illustrerende prent.

Op zo'n bordje lees je bijvoorbeeld volgende uitleg: *Pomp water met de handpomp uit de ringkracht. Voel hoeveel kracht je nodig hebt om het water op te pompen. Sluit de sluis. Jouw kracht wordt nu opgespaard voor de sluis. Door de sluis te openen, komt deze kracht opnieuw vrij, het stromende water zet het rad in beweging. Dit principe wordt toegepast in waterkrachtcentrales; water wordt achter een stuwdam verzameld. Onderaan de dam stroomt het water met grote snelheid over een turbine. Deze wekt elektriciteit op. Zo wordt de waterkracht omgezet in elektriciteit.*

Schroef van Archimedes
Door de draai bewegingen scheidt de spiraal bij elke rotatie water uit de gracht. Het water schroeft zich in de spiraal omhoog. Dergelijke schroef wordt gebruikt in waterzuiveringsinstallaties om het laag gelegen rioolwater op te pompen naar het zuiveringsstation.

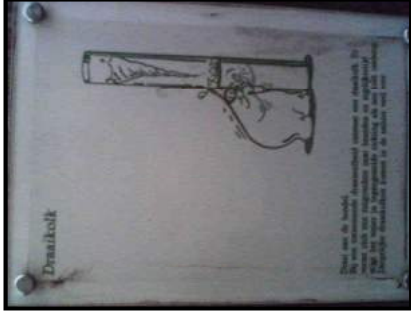
Waterprisma

Draai de prisma zodat de zonnestralen erdoor schijnen. Zie hoe het water in de prisma het licht opsplijst in de verschillende kleuren. Eenzelfde verschijnsel doet zich voor als regendruppels het zonlicht breken zodat een regenboog ontstaat.

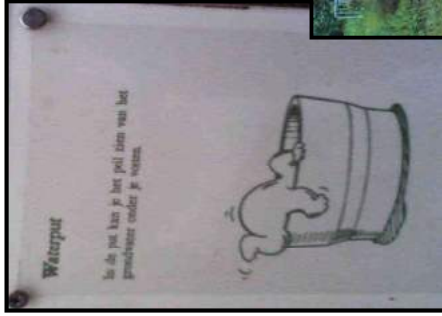
De gracht (en al het water dat erin wordt gepompt) mondt uit in een beekje. In dat beekje kunnen kinderen ook op onderzoek gaan naar 'levende wezentjes'.

Draaikolk
Draai aan de hendel. Bij een toenemende draaisnelheid ontstaat een draaikolk. Die vormt zich een zuigtrecther naar beneden en tegelijkertijd stijgt het water in tegengestelde richting als een kolk omhoog. Dergelijke draaikolken komen in de natuur veel voor

9. Een insecten- en kruidentuin

Waterput
In de put kan je het peil zien
van het grondwater onder je
voeten.

Een kruidentuin bestaat uit een kleine tuin met enkele aangelegde perkjes waarin verschillende kruiden terug te vinden zijn. Dit kan leuk zijn om in te snoezelen. Je hebt namelijk verschillende geuren, kleuren en smaken op één plaats binnen het domein. Decoratieve elementen, zoals een zonnewijzer of ouderwetse regenput, kunnen het geheel goed doen.

10. Een dierenpark

Een dierenpark is altijd leuk voor kinderen.

11. Picknickmogelijkheden

Er bestaan verschillende mogelijkheden om picknicktafels aan te bieden. Je hebt de traditionele tafels, maar ook tafels die toegankelijker zijn voor mensen in een rolstoel of tafels die natuurelementen bevatten.

Dit kan als tafel dienen, maar het kan ook een podium zijn.

Het handige van deze tafels is dat je de hoogteverschillen zelf kan bepalen. Dit is handig voor kinderen maar ook voor rolstoelgebruikers. Men kan namelijk zitbankjes wegnemen zodat er een rolstoel kan onder geplaatst worden. Daarnaast moet er wel gekeken worden voor een beter 'berijdbare' ondergrond.

Op het domein zijn er verschillende picknickplaatsjes voorzien. Ook staan er op verscheidene plaatsen boomstronken, resten van boomstammen, houten hutjes (waar kinderen kunnen inzitten, op staan, ... maar het dak kan bijvoorbeeld ook gebruikt worden als picknicktafel!)

12. De toegankelijkheid van speeldomeinen in Leuven

Dergelijke paden zijn toegankelijk voor mensen met een visuele beperking. Men kan met behulp van de blindenstok goed de verandering van ondergrond voelen (overgang van kiezelsteentjes naar 3 rijen boordstenen, en deze in verschillende grootte!).

Hieronder zie je een schommel die toegankelijk is voor mensen met een (fysieke) beperking. Deze kan ook als (buiten) snoezelement gebruikt worden.

Hoofdstuk 2: GENT

In Gent is men bezig met een gelijkaardig project als datgene men in De Warande wil realiseren. Het is de bedoeling een natuurlijk speeldomein aan te leggen voor kinderen. Hieronder enkele voorbeelden van zaken die zij belangrijk vinden voor hun "Prettige Wildernis".

Een klautertoren is altijd leuk

Hier zie je een evenwichtsbalk gemaakt van boomstammen

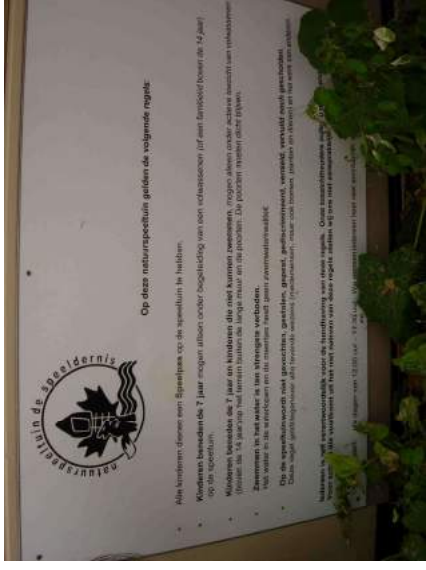
Ook hier zijn zitpodia gegeerde accenten binnen het domein

Hoofdstuk 3: ROTTERDAM

1. De ingang van het park

Aan de ingang van het park is een reglement van de speelzone terug te vinden. Bij een groot domein kan dit handig zijn.

Ook regels rond het gebruik van materiaal worden best duidelijk uitgesteld. Wanneer mensen dit duidelijk zien, hebben ze misschien rapper de neiging om naar het uitleenmateriaal te vragen.

2. Mogelijke bruggen

In De Speeldernis is water een belangrijk element. Brugges zijn daarom noodzakelijk om van het ene deel naar het andere te kunnen gaan. In De Speeldernis werden alle bruggen uit natuurlijke materialen vervaardigd waardoor ze er avontuurlijk uitzien. Toch voldoen ze aan de veiligheidsnormen. Hieronder enkele voorbeelden die ons wel leuk leken om ook in De Warande te verwerken. Wel moeten we erbij vermelden dat de toegankelijkheid van dergelijke bruggen minimaal is, waardoor ook gewone bruggen moeten voorzien worden.

Over deze brug raken ziet er moeilijker uit dan het is, het is haalbaar voor zowel groot als klein.

Brede planken zijn gemakkelijk om over te steken, maar wel minder natuurlijk.

Deze brug is erg avontuurlijk maar de kleinsten hadden hulp nodig om er over te raken. Dit neemt niet weg dat ze erg plezierig is.

De volgende brug is opnieuw avontuurlijker daar ze er niet uitziet als een brug.

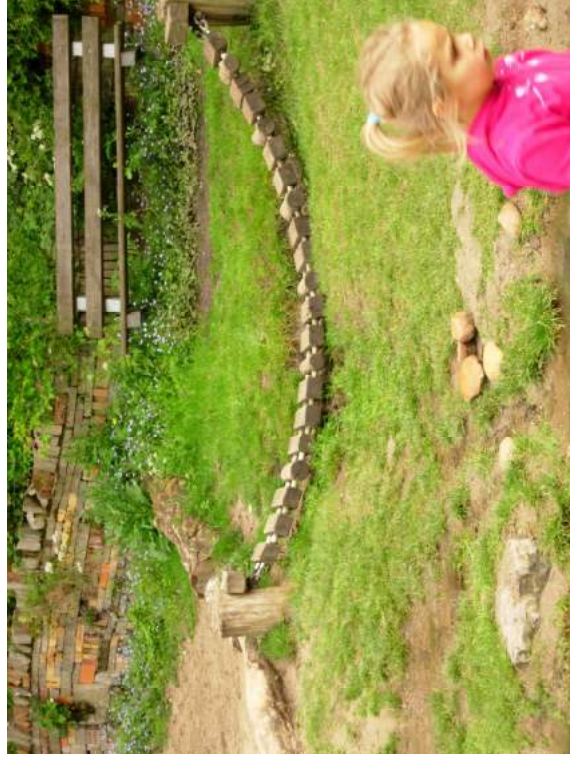

Zelf bruggen bouwen kan ook leuk zijn.

Bruggen moeten niet altijd over water lopen. Hieronder zie je een foto van een hangbrugje dat gewoon over het gras hangt.

3. Mogelijke wandelpaadjes

Wandelpaadjes kan je op vele manieren aanleggen. Het ene is al toegankelijker dan het andere. Hieronder een kort overzicht van verschillende mogelijkheden.

4. Mogelijke trappen

Boomstammen zijn geschikte alternatieven voor trappen. Wel is het belangrijk te letten op de veiligheid, want zoals je kan zien is dit nog niet van de poes voor de kleinsten.

Een trap kan ook gemaakt worden uit boomstammetjes. Hieronder zie je een voorbeeld.

5. Mogelijkheden met natuurelementen

Deze alternatieve douche is gemaakt uit het onderste gedeelte van een vuilnisbak waar gaatjes in geboord zijn. Daarop ligt een deksel en de pot wordt verbonden met een tuinslang. Wanneer de kraan wordt aangelegd begint het water uit de douche te stromen.

In plaats van een gewone draad als afscherming kan je ook natuurelementen gebruiken om zaken af te screenen. Hieronder zie je hoe ze de rand van het water afschermen van het speeldomein.

Bomen zijn altijd leuk om in te klimmen.

Wanneer je natuurelementen wil betrekken in een speeldomein, dan is het logisch dat er ook een stuk bos aanwezig is. Hieronder zie je beelden van een stukje speelbos waar de speelelementen bestaan uit boomstammen die op verschillende manieren zijn neergelegd.

Boomstammen zijn altijd aantrekkelijk om op te klimmen en op avontuur te gaan.

Enkele boomstronkjes langs een paadje zijn heel leuk om gewoon op te springen of om het evenwicht te bewaren.

Van boomstammen kan je ook leuke bankjes voor kinderen maken.

Ook hutten bouwen met het aanwezige materiaal is leuk. Dit gebeurt best onder begeleiding van een volwassene.

Kruiptunnels zijn populair, zeker als ze onder een berg aarde doorlopen.

Naast het zelf bouwen van hutten kunnen er ook altijd hutjes aangeplant worden met behulp van groen. Voorbeelden daarvan zie je hier.

6. Water en Vuur

Water en vuur zijn twee elementen die je niet meteen terugvindt op traditionele speelpleintjes, maar kinderen vinden ze wel heel leuk.

Een voorbeeld van hoe je water kan verwerken:

Indien er (speel)beekjes of dergelijke door het domein stromen, dan kan je materiaal recycleren en gebruiken als bootjes. Kinderen worden er als een magneet naartoe getrokken. Hier bestaan de bootjes uit halve plasticen tonnen.

In het water kan je altijd elementen verwerken waar de kinderen op kunnen staan, klimmen, springen, ...

Huisjes in het water, of zijn het havenpjes? Laat de kinderen hun fantasie maar de vrije loop.

Wat ook altijd leuk is, zijn enkele plaatsjes waar je ongestoord een kampvuurtje kan maken. Hier zie je een totaaloverzicht van het pleintje waar het kampvuur te vinden is met daaronder foto's van het kampvuur zelf.

113

114

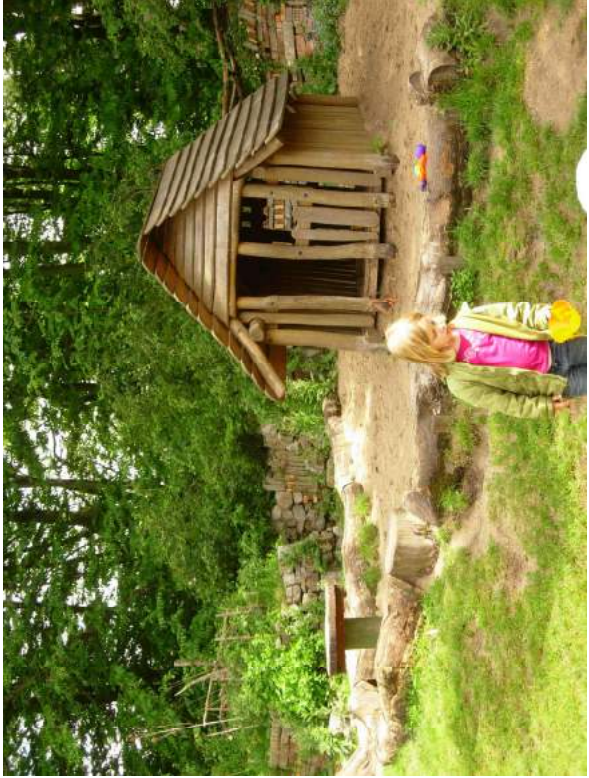
En wanneer je toch een vuurtje hebt, dan kan je er evengoed popcorn op maken.

7. Mogelijke speeltuigen (traditioneel)

Een wip ziet er al helemaal anders uit wanneer ze is vervaardigd uit natuurlijke elementen zoals een boomstam. Huisjes in hout vinden kinderen aantrekkelijker dan plasticen huisjes.

Ter decoratie kan je natuurlijk iets creatiefs gaan doen met de muren. Hieronder werd er bijvoorbeeld via gekleurde stenen een krokodil verwerkt in de muur.

Om bij het decoratieve te blijven, dingen als decoratie neerzetten kan er ook voor zorgen dat kinderen ze als speeltuigen gaan gebruiken. Hieronder zie je foto's van een steenoven'tje dat als "klimrek" dienst doet.

Lokalen waar kinderen binnen en buiten kunnen lopen zijn leuk. Het uitzicht ervan kan verschillen.

In dergelijke lokaaltjes kan je creatieve oplossingen vinden om kleren en dergelijke weg te hangen: je hangt ze gewoon aan een boomstam die tot kapstok is omgebouwd.

Poorten kunnen leuk zijn binnen het domein. Zo ga je van het ene deel naar het andere. Hieronder zie je een poort met daarnaast een laag muurtje. Avonturiers kunnen dus ook over het muurtje lopen en zo in het andere deel raken.

121

8. Beestjes

Een natuurlijk speeldomein wordt geacht rekening te houden met de dieren. Zelf vogelnestjes maken kan leuk zijn, alsook voederplaatsjes voor de vogels. Hieronder zie je een voederplaatsje gemaakt van een kokosnoot.

Ook kunnen er beestjes gekweekt worden. In De Speeldernis waren dit rupsjes, insecten, ...

122

Hoofdstuk 4: OOSTENDE

De speeltuigen die men in Oostende gebruikt zijn eerder traditioneel.

123

Dit speeltuig is echter iets wat men niet veel ziet maar wel leuk is voor kinderen.

Opnieuw maakt men gebruik van het aanwezige water. Van op de ene vlonder kan je via een kabelsysteem aan de overkant op de andere vlonder raken.

124

Leuk zijn deze muren gemaakt van boomstronken. Er kan een informatief bord bij geplaatst worden zodat kinderen er iets van leren.

Deze moderne brug is eigenlijk een hangbrug. Een toegankelijk alternatief voor houten, avontuurlijke hangbruggen?

Ook dit is een toegankelijk, beetje avontuurlijk alternatief voor gewone bruggen.

Wegwijzers zijn altijd handig. Toch zijn ze veelal saai. In Oostende vond men een modern alternatief.

Deze bundel is tot stand gekomen met de medewerking van projectgroep “De Warande” 2007:

Verantwoordelijke De Warande:

Vanmeenen Hannes

Projectbegeleider:

Van Dierdonck Bert

Auteurs:

Buysschaert Joke

Clarebout Els

Clochet Ellen

Debruyne Andries

Deschamps Ellen

Demeester Annelies

Glorie Pieter

Lagast Bram

Maeyaert Maaïke

Melon Hanna

Vanwallegem Aäron

De foto's werden genomen in:

Het Meerdaalwoud te Oud-Heverlee

Het Philipsplein te Leuven

Het Provinciaal Domein te Kessel-Lo

De Prettige Wildernis te Gent

De Speeldernis te Rotterdam

Het Maria-Hendrikapark te Oostende

